

'Pap Smear' Ne Kadar Biliniyor, Ne Kadar Uygulanıyor?

How Common Is Pap Smear Test Known and Performed

Dr. Mehmet KARACA^{a,b}
Dr. Yılmaz PALANCI^{a,c}
Dr. Sevinç Rabia AKSU^a

^aKadın Hastalıkları ve Doğum ABD,
^bHalk Sağlığı ABD,
Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi
KARS

Geliş Tarihi/Received: 24.09.2007
Kabul Tarihi/Accepted: 05.11.2007

Yazışma Adresi/Correspondence:
Dr. Mehmet KARACA
Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD,
KARS
drmehmetkaraca@hotmail.com

ÖZET Amaç: Toplumun Pap smear konusundaki bilgi düzeyini, yaptırma oranlarını ve bunları etkileyen faktörleri ortaya koymak, ileride bu konuda yapılacak çalışmalara ve planlanacak programlara veri oluşturmak. **Gereç ve Yöntemler:** Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesine 15 Ocak-15 Eylül 2007 tarihleri arasında herhangi bir sağlık probleminden dolayı muayene için başvuran evli ya da geçmişte cinsel aktivitesi olan kadınlardan, gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyenlere 22 soruluk bir anket uygulandı. Anket soruları Sosyo-demografik verileri, Pap smear bilgi ve yaptırma düzeylerini ve bunları etkileyen faktörleri değerlendirmek üzere hazırlandı. Veriler ki-kare testi ile karşılaştırıldı. **Bulgular:** Çalışmaya yaş ortalaması 33.34 ± 8.80 yıl olan 834 kişi katıldı. Bunların %92.8'i daha önce en az 1 kez jinekolojik muayene olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan kadınların %29.9'u daha önce Pap smeari duyduğunu, %16.2'si ise kendisine Pap smear yapıldığını belirtmiştir. Pap smear duyanların %55.6'sı doktorlardan duyduğunu ve yaptırılanların %64.4'ü bir üniversite hastanesinde yapıldığını bildirmiştir. Yaptırılanların %88.9'u sadece bir kez, %11.1'i iki kez yapıldığını belirtirken 3 kez yaptırılan hiç olmamıştır. Pap smear %59.3 jinekolojik şikayet sonucu, %40.7 oranında tarama amacıyla yapılmıştır. Pap smear %91.1 oranında hekim önerisiyle yapılırken olguların, %8.9'unda ise kendileri istedikleri için gerçekleştirilmiştir. Kadınların sadece %13.3'ü Pap smeari Kars'ta yaptırdığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan kadınların sosyal güvencesinin olması, üniversite hastanesinde jinekolojik muayene olması smear duyma ve yaptırma oranları üzerinde olumlu yönde etkili bulunmuştur. **Sonuç:** Toplumun Pap smear konusundaki bilgi düzeyi ve yaptırma oranları çok düşük olarak saptanmıştır. Detaylı ve geniş uygulamalar hayata geçirilinceye kadar, hekimlerin kişisel olarak hastalara bu testi önermesi ve bilgi vermesi, bu konudaki bilinç seviyesini yükseltecek ve toplumsal duyarlılık artacaktır.

Anahtar Kelimeler: Serviks kanseri, bilgi, 'Pap smear', toplum sağlığı

ABSTRACT Objective: This survey's determine the levels of public awareness and usage, and affecting factors, of Pap smear. Additionally, it might be a good data base for future researches on the related topic. **Material and Methods:** A questionnaire with twenty-two queries was applied voluntarily to married or sexually active patients in past that admitted to the Hospital of Kafkas University for routine health check between January 15 and September 15, 2007. It was performed to reflect and evaluate socio-demographic data, levels of Pap smear knowledge and their usage, and the co-factors involving in the procedure. Data were analyzed using chi-square test. **Results:** A number of 834 patients with a mean age of 33.34±8.80 years joined to the study, 92.8% of whom had been previously inspected at least once for gynaecologically. Of the patients, 29.9% heard on Pap smear test previously and 16.2% had it done. 55.6% said to be told on it by physicians. Of the patients who had Pap smear test, 64.4% said to have it at a university hospital. While 88.9% and 11.1% had it done once and twice, respectively, no one had it three times. Hence, 59.3% had it done due to a gynaecological complaint, and only 40.7% through routine screening. While 91.1% of them were done via physician's advice, only 8.9% were performed due to patient's wish. Only 13.3% had it done in Kars. Having health insurance, and presence of routine inspection at a university hospital have positive effects on hearing and performing Pap smear test. **Conclusion:** The levels of public awareness and performing Pap smear test were found to be very low. Until further detail and broad studies are performed nationwide, suggesting this test to patients and giving knowledge by physicians at personal surely will increase the levels of public awareness and will make public sensitivity.

Key Words: Uterine cervical neoplasms, knowledge, vaginal smears, public health

Serviks kanseri öncü lezyonları takiben yıllar içerisinde gelişmektedir. 1940 yılında Pap smear ile bu lezyonların tespit edilebildiği bildirildikten sonra özellikle gelişmiş ülkelerde tarama programları yürürlüğe konmuştur. Bu sayede serviks kanseri görülme sıklığı ve buna bağlı ölüm oranları önemli oranlarda azalmıştır. Ancak gelişmemiş ülkelerde tarama programlarının başlatılmaması ya da yetersiz yapılması nedeniyle serviks kanseri jinekolojik kanserler içerisinde hala en sık görülen hastalıktır.¹ Servikal kanserlerin %75'i geri kalmış ülkelerin insanlarında oluşmaktadır. Bu ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında serviks kanseri görülme farkı 20 kata kadar çıkmıştır.²

“ABD Koruyucu Sağlık Hizmetleri İş Gücü” meme, serviks ve kolorektal kanserlerin taranmasını önermiştir. Tarama programının başarılı olması için bazı ön şartlara gereksinim vardır. Wilson ve Jungner tarafından tanımlanmış olan kıstaslara göre değerlendirildiğinde, Pap smear ile servikal kanser taraması, kanser önlenmesine yönelik ve maliyet açısından etkin olan çok nadir girişimlerden birisidir.³

Serviks kanseri yönünden toplum bazlı bir tarama programı uygulaması olmayan ülkemizde yeterli ve sağlıklı istatistik verileri olmamakla birlikte, serviks kanserinin en sık görülen jinekolojik kanser olduğu bildirilmiştir.⁴ Ülkemizde de Pap smearin tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, cinsel ilişkiye başladıktan 3 yıl sonra yıllık pelvik muayenelerin bir parçası olarak ve uygun teknikte yapılması gerektiği ve taramanın hastanın risk düzeyinin düşük ve sosyokültürel düzeyinin yüksek olduğundan emin olana dek yıllık, daha sonra ise 3 yıllık aralarla yapılabileceği belirtilmiştir.³

Toplumun serviks kanseri konusundaki bilgisini, Pap smear bilgi ve yaptırma düzeylerini araştırma konusunda ülkemizin Ankara, İstanbul, Eskişehir gibi büyük illerinde sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır.⁵⁻⁷ Doğuda yapılan bu çalışmada, toplum sağlığı açısından önemli olan bu konuda, Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne başvuran hastaların benzer şekilde durumunu ortaya koymak, ileride yapılacak çalışma ve programlara veri tabanı oluşturmak amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesine herhangi bir bölümde muayene olmak için başvuran hastalardan, halen evli ya da geçmişte cinsel aktivitesi olan kadınların çalışmaya alınması kararlaştırıldı. Bu kişilerin sosyo-demografik verilerini, servikal smear hakkında bilgi ve yaptırma düzeylerini, serviks kanseri ile ilgili risk algılama düzeylerini araştırmak üzere toplam 22 soruluk bir anket formu hazırlandı. 15 Ocak-15 Eylül 2007 tarihleri arasında hastaneye giriş işlemlerini yapan tüm kadın hastalara uygun ortam sağlanarak çalışma hakkında bilgi verildi. Gönüllü ve kıstasları uygun olan toplam 834 kişi ile yüz yüze görüşülerek anket formları dolduruldu. Çalışmada Helsinki deklarasyonunda belirtilen prensiplere uyuldu.

İstatistiksel değerlendirmede SPSS 10.0 paket programı kullanıldı. Veriler yüzdelik oranlara dönüştürüldü ve ki-kare testi uygulanarak karşılaştırıldı. P<0.05 anlamlı olarak kabul edildi.

BULGULAR

Tablo 1'de ankete katılan kadınların Sosyo-demografik özellikleri verilmiştir. Yaş ortalaması 33.34 ± 8.80 yıldır ve %93.2'sini 15-49 yaş grubu oluşturmaktadır. Olguların %4.3'ü okuryazar değilken, %27.7'si üniversite mezunu olduğunu bildirdi. Çalışma oranı %29.9, şehirde yaşama oranı %92.5 olarak tespit edildi. Kadınların %6.8'i 0-1 yıldır evliyken, %14.0'ı 20 yıldan fazla süredir evli olduklarını belirtti. Sosyal güvencesi olmayanların oranı %4.7, sırasıyla doğum, düşük ve kürtaj ortalama sayısı ise 1.80 ± 1.74 , 0.43 ± 0.76 , 0.46 ± 0.95 olarak tespit edildi.

Daha önce en az 1 kere jinekolojik muayene olma oranı %92.8 olarak saptandı. Araştırmaya katılan 834 kadının 249'u (%29.9) daha önce Pap smeari duyduğunu, sadece 135'i (%16.2) ise kendisine Pap smear yapıldığını bildirdi (Tablo 2).

Pap smear duyma kaynağı olarak en sık doktor (%55.6) belirtildi. Pap smearlerin %64.4'ünün üniversite hastanelerinde yapıldığı tespit edildi. Pap smear yaptıran kadınların %88.9'u sadece bir kez, %11.1'i ise iki kez bu incelemenin yapıldığını ifade etti. Pap smearin %59.3'ü jinekolojik şikayet so-

TABLO 1: Ankete katılan kadınların sosyo-demografik özellikleri.		
Özellikler		%
Yaş	33.34±8.80 (min= 19, max= 65)	
Eğitim Durumu		
	Okuryazar değil	4.3
	İlkokul mezunu	26.6
	Ortaokul mezunu	10.1
	Lise mezunu	31.3
	Üniversite mezunu	27.7
Çalışma Durumu		
	Çalışıyor	29.9
	Çalışmıyor	70.1
Yaşadığı Yer		
	Şehir	92.5
	İlçe	5.0
	Köy	2.5
Evlilik Süresi		
	0-1 yıl	6.8
	1-5 yıl	25.5
	6-10 yıl	26.3
	11-20 yıl	27.3
	20'den fazla	14.0
Sosyal Güvence		
	Var	95.3
	Yok	4.7
Doğum Sayısı	1.80 ± 1.74 (min= 0, max= 11)	
Düşük Sayısı	0.43 ± 0.76 (min= 0, max= 5)	
Kürtaj Sayısı	0.46 ± 0.95 (min= 0, max= 6)	

TABLO 2: Kadınların daha önce jinekolojik muayene olma, pap smear duyma ve yaptırma durumları.		
	Sayı	%
Jinekolojik Muayeneye Gitmeyle İlgili Tutumu		
Şikâyetim olursa giderim	645	77.3
Rutin muayene olurum	129	15.5
Hiç gitmem	60	7.2
Jinekolojik Muayene İçin Gitmiş Olduğu Yerler*		
Muayenehane	333	43.0
Sağlık ocağı/AÇSAP	102	13.2
Devlet hastanesi-doğumevi	384	49.6
Üniversite hastanesi	321	41.5
Hiç gitmedim	15	7.2
Pap Smear Duyma		
Duydum	249	29.9
Duymadım	585	70.1
Pap Smear Yaptırma		
Evet	135	16.2
Hayır	699	83.8

*. Birden fazla seçeneğe işaretlenmiştir.

nucu, %40.7'si tarama amacıyla yapılmıştı. Test %91.1 oranında hekim önerisiyle, %8.9 oranında kişilerin kendi istekleriyle gerçekleştirilmişti. Uygula-

nan bu testin %13.3'ü Kars'ta, %22.2'si Erzurum'da, %42.2'si ise üç büyük ilde (Ankara, İstanbul, İzmir) yapılmış olarak bulundu (Tablo 3,4).

Katılımcıların Sosyo-demografik özellikleri karşılaştırıldığında (Tablo 5); öğrenim seviyesi arttıkça Pap smeari duyma oranı arttığı saptandı (p<0.001). Ancak yaş gruplarıyla Pap smeari duyması arasında bir fark görülmedi (p>0.05). Çalışanlarda çalışmayanlara göre Pap smear duyma oranı anlamlı olarak fazla rastlandı (p<0.001). Araştırma grubunda 0-19 yıl evli olan kadınlar ile 20 yıldan fazla evli kadınlar arasında fark tespit edilmedi (p>0.05). Sosyal güvencesi olmayan ya da yeşil kartlı olanların hiçbiri Pap smeari duymamışken, diğer sağlık güvencesi olanların %31.9'u daha önceden duymuş olduğunu belirtti ve bu fark istatistiksel olarak önemli bulundu (p<0.001). Doğum sayısı 0-3 arasında olanlar ile 4 ve üstünde olanlar arasında fark saptanmadı (p>0.05). Daha önce bir üniversite

TABLO 3: Pap smear duyma ve yaptırma ile ilgili oranlar	
	%
Pap Smeari Kimden Duydu n= 249	
Arkadaşından	6,2
Basın-yayından	9,9
Sağlık çalışanından (doktor hariç)	16,0
Doktordan	55,6
Diğer	12,3
Pap Smear Nerede Yapıldı n= 135	
Muayenehane	20,0
Devlet hastanesi-doğumevi	15,6
Üniversite hastanesi	64,4
Pap Smear Yapılma Sayısı n= 135	
Bir kez	88,9
İki kez	11,1
Üç ve üzeri	0,0
Pap Smear Neden Yapıldı n= 135	
Şikâyetim olduğu için	59,3
Tarama için	40,7
Pap Smear Yapılmasını Kim Önerdi n= 135	
Hekim önerdi	91,1
Kendisi istedi	8,9
Pap Smear Hangi Şehirde Yapıldı n= 135	
Kars	13,3
Erzurum	22,2
Üç büyük il *	42,2
Diğer	22,3

*Ankara, İstanbul, İzmir

TABLO 4: Kadınların Pap smear hakkındaki bilgi ve serviks kanseri algılama düzeyleri.	
	%
Pap smear ne için yapılır n= 834	
Rahim ya da rahim ağzı kanseri	28.8
İltihap için	4.3
Bilmiyorum	66.9
Pap smear hangi sıklıkla yapılır n= 834	
Yılda 1 kez	9.4
2 Yılda 1 veya Yılda 2 kez	12.2
Bilmiyorum	78.4
Pap smear testini kimler yaptırmalıdır n= 834	
Şikâyeti olanlar	5.4
40 yaşın üstündekiler	5.0
Evli kadınlar	18.0
Bilmiyorum	71.6
Kendinizi serviks kanseri için riskli görüyor musunuz	
Evet	12.2
Hayır	42.8
Bilmiyorum	45.0

hastanesine jinekolojik muayene için gitmiş olanların %36.4'ü Pap smeari duymuşken, gitmeyenlerin %24.6'sı Pap smeari duymuş olduğunu bildirdi ve

bu fark istatistiksel olarak önemli bulundu ($p<0.001$).

Pap smear hakkındaki bilgi durumları karşılaştırıldığında (Tablo 6); Pap smeari duyanların, duymayanlara göre testin hangi hastalık için yapıldığını, yaptırmaması gereken grubu, ne sıklıkla yapılması gerektiğini daha fazla bildikleri görüldü ($p<0.001$). Pap smeari duyanlar, duymayanlara göre serviks kanseri ile ilgili kendilerini daha fazla riskli görmektedir ($p<0.001$). Jinekolojik muayeneye giderim diyenler, hiç gitmem diyenlere göre Pap smeari daha fazla duymuş olarak bulundu ($p<0.05$).

TARTIŞMA

Pap smear testini duyma konusunda ülkemizde Ankara, İstanbul, Eskişehir gibi büyük illerde sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır.⁵⁻⁷ Bu çalışmalarda duyma oranları %72.2 ile %76.9 arasında belirtilmiştir. Yaptığımız çalışmada bu oran %29.9 olarak oldukça düşük bulundu. Ülkenin orta ve batısında

TABLO 5: Kadınların sosyo demografik özelliklerine göre Pap smear duyma ve yaptıрма durumları.						
	Duymadım %	Duydum %	P değeri	Yaptırmadım %	Yaptırdım %	P değeri
Eğitim Durumu						
Okuryazar değil	91.7	8.3	<0.001	91.7	8.3	>0.05
İlköğretim	77.5	22.5		85.3	14.7	
Lise ve üstü	65.2	34.8	$\chi^2= 21.50$	82.3	17.7	$\chi^2= 2.94$
Yaş Grupları						
19-34	71.9	28.1	>0.05	84.9	15.1	>0.05
35-49	68.9	31.1		81.1	18.9	
50 ve üstü	68.4	31.6	$\chi^2= 0.86$	84.2	15.8	$\chi^2= 1.68$
Çalışma Durumu						
			<0.001			<0.05
Hayır	75.9	24.1		85.6	14.4	
Evet	59.0	41.0	$\chi^2= 24.05$	79.5	20.5	$\chi^2= 4.83$
Evlilik Süresi						
0-19	69.9	30.1	>0.05	83.7	16.3	>0.05
20 ve üstü	76.9	23.1	$\chi^2= 2.42$	84.6	15.4	$\chi^2= 0.07$
Sosyal Güvence						
Yok	100.0	0.0	<0.001	100.0	0.0	<0.001
Yeşil Kart	100.0	0.0		100.0	0.0	
Resmi	73.4	31.9	$\chi^2= 32.40$	82.5	17.7	$\chi^2= 15.22$
Doğum Sayısı						
0-3	70.0	30.0	>0.05	83.8	16.2	>0.05
4 ve üstü	80.0	20.0	$\chi^2= 3.33$	84.0	16.0	$\chi^2= 0.01$
Üniversite Hastanesine						
			<0.001			<0.001
Gitmeyenler	75.4	24.6		88.3	11.7	
Gidenler	63.6	36.4	$\chi^2= 13.51$	76.6	23.4	$\chi^2= 19.82$
	70.9	29.1		83.8	16.2	

TABLO 6: Kadınların Pap smear duymalarına ve yaptırmalarına göre Pap smear hakkındaki bilgilerinin durumu.

	Duymadım %	Duydum %	P değeri	Yaptırmadım %	Yaptırdım %	P değeri
Pap smear testinin hangi hastalığın teşhisi için yapıldığını bilme durumu						
Rahim ağzı veya rahim kanseri	30.0	70.0	< 0.001	62.5	37.5	< 0.001
Jinekolojik hastalıklar veya enfeksiyon	8.3	91.7		50.0	50.0	<0.001
Bilmiyor	91.4	8.6	$\chi^2= 370.72$	95.2	4.8	$\chi^2= 163.66$
Pap smear yaptırması gereken grubu tanımlama durumu						
Bütün kadınlar	44.0	56.0	<0.001	70.0	30.0	<0.001
40 yaş üstü kadınlar	21.4	78.6		78.6	21.4	
Şikâyeti olan kadınlar	26.7	73.3		40.0	60.0	$\chi^2= 108.07$
Bilmiyor	84.4	15.6	$\chi^2= 197.87$	91.0	9.0	
Pap smear testinin ne sıklıkta yapılması gerektiğini bilme durumu						
Her yıl	30.8	69.2	<0.001	42.3	57.7	<0.001
Yılda iki/ki yılda bir	26.5	73.5		38.2	61.8	
Bilmiyor	82.6	17.4	$\chi^2= 201.49$	90.4	9.6	$\chi^2= 96.48$
Kadınların serviks kanseri ile ilgili risk algılamaları						
Kendini riskli görüyor	41.2	58.8	<0.001	73.5	26.5	<0.001
Kendini riskli görmüyor	67.2	32.8		78.2	21.8	
Riskli olup olmadığını bilmiyor	82.4	17.6	$\chi^2= 69.99$	92.0	8.0	$\chi^2= 34.92$
Jinekolojik muayene olma durumu						
Şikâyetim olursa giderim	69.8	30.2	<0.05	83.3	16.7	<0.001
Rutin muayene olurum	69.8	30.2		79.1	20.9	
Hiç gitmedim	85.0	15.0	$\chi^2= 6.258$	100.0	0.0	$\chi^2= 13.88$
	70.9	29.1		83.8	16.2	

yaşayan kişilere göre sağlık hizmeti alımının burada daha kötü olduğu düşünülebilir. Bu çalışmalarda duyma oranlarını pozitif yönde etkileyen faktörler olarak; yaş, evlilik süresi, doğum ve düşük sayısının fazla olması, şehir merkezinde yaşama durumu, gelir düzeyinin yüksek olması belirtilmiştir. Yaptığımız çalışmalarının sonuçlarına göre eğitim durumunun artması, kişinin çalışıyor bulunması, sosyal güvencesinin olması, daha önce bir üniversite hastanesine jinekolojik muayene için gitmiş olması duyma oranını anlamlı şekilde arttırmaktadır. Eğitim seviyesinin artması ile Pap smear duyma oranı artarken, yaptırma oranları aynı şekilde artmamış ve eğitim seviyeleri farklı olan kişiler arasında istatistiki açıdan fark gözlenmemiştir. Pap smeari duymuş olmak ya da bilmek yapılması için yeterli olmamaktadır.

Kalyoncu ve ark. yaptıkları çalışmada Pap smear testini nereden duyduunuz sorusuna %95.2 oranında sağlık kuruluşu, %3.2 medya cevabı verildiğini bildirmişlerdir.⁷ Bizim yaptığımız çalışmada da bu oran %55.6 hekimden ve %16.0 diğer sağlık çalışanlarından olarak bulunurken, medyadan

duyanların oranı sadece %9.9'du. Bu kadar düşük bir oran, televizyon, gazete gibi iletişim araçlarının bu tür bilgilendirmeler konusunda yeterince kullanılmadığının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Pap smear yaptırma oranlarına bakıldığında değişik ülkelerde %20 ile %93 arasında oranlar bildirilmiştir.⁸⁻¹¹ Bu oranların gelişmiş ve toplum bazlı tarama programları uygulayan ülkelerde çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Ülkemizde Ak-yüz ve ark.nın yaptığı çalışmada yaptırma oranı %51.2 olarak belirtilmiştir.⁵ Yaptığımız çalışmada ise bu oran sadece %16.2 olarak bulundu. Bu sonuç gelişmiş ülkelerde elde edilen değerlerle kıyaslanmayacak kadar düşüktür ve rutin tarama programı uygulanması gerekliliğinin bir göstergesi olabilir. Pap smear yaptırma oranını pozitif yönde etkileyen faktörlere bakıldığında daha önce bir üniversite hastanesine jinekolojik muayene amaçlı gitmiş olmak en önemli faktör olarak görülmektedir.

Bu çalışmada, yapılmış olan Pap smearlerin %64.4'ünün bir üniversite hastanesinde uygulandığı görülmüştür. Muayenehane ve doğum evlerinde ise bu oran sırasıyla %20.0 ve %15.6 olarak

bulunmuştur. Üniversite hastanelerinin bu konuda daha duyarlı olduğu anlaşılmaktadır.

Pap smearin kaç defa yapıldığı incelendiğinde Akyüz ve ark. yaptıkları çalışmada 1, 2 ve 3 kez yaptırma oranlarını sırasıyla %58.09, %30.15 ve %11.76 olarak bulmuşlardır.⁵ Yaptığımız çalışmada %88.9 oranında 1 kez, %11.1 oranında 2 kez yapıldığını ancak hiç kimseye 3 kez ya da daha fazla yapılmadığını tespit ettik. Neden yapıldığı sorusuna ise %59.3 oranında şikayetini olduğu için cevabı verilmişti. Tarama amaçlı yaptıranların oranı sadece %40.7 olarak bulundu. Oranlara bakıldığında Pap smearin 1 kez yapılması hayat boyu yeterli gibi algılanıyor olabilir. Bununla birlikte tarama amacından çok bir teşhis yöntemi gibi değerlendirildiği görülmektedir. Yapılması konusunda hekimin %91.1 kendisinin, kişinin ise %8.9 öneride bulunduğu tespit edildi. Bu da hekimlerin bu konuda daha yönlendirici olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte hekimlerin de bu testi şikayeti olan kişilere önerdiği ve tarama amacından çok teşhis yöntemi olarak kullandıkları ortaya çıkmaktadır.

Uygulandığı yerlerin dağılımına bakıldığında smearlerin sadece %13.3'ü Kars ilinde yapılmıştır. Ulaşım olarak en yakın yer olan Erzurum ilinde ise bu oran %22.2 olarak bulundu. Yapılan Pap smearlerin üç büyük şehirde yapılma oranı ise %42.2 idi. Kars ilinde yakın zamana kadar patoloji uzmanı olmaması hekimlerin ya da hastaların bu testi yaptırmaya kararını etkilemiş olabilir.

Pap smear testinin hangi hastalık için yapılması gerektiği sorusuna, çalışmaya katılan tüm kişiler değerlendirildiğinde %66.9 oranında bilmiyorum, %28.8 oranında da rahim ağzı ya da rahimle ilgili kanser cevabı verildiği tespit edildi. Daha önce testini duymuş veya yaptırmış olanlarda kanser diyenlerin oranı, duymamış veya yaptırmamış olan-

lara göre anlamlı şekilde daha yüksek bulundu. Pap smear testini kimler yaptırmalıdır sorusuna %71.6 oranında bilmiyorum cevabı verilirken %18.0 oranında her kadın cevabı verilmiştir. Yine burada bilmiyorum cevabını verenler daha önce bu testi duymamış veya yaptırmamış olan grupta anlamlı düzeyde daha yüksek olarak saptandı. Yapılma sıklığı ile ilgili soruya %78.4 oranında bilmiyorum cevabı verildiği görüldü. Yılda 1 kez diyenlerin oranı ise sadece %9.4 olarak tespit edildi. Test hakkında daha önceden duyma ya da yaptırmaya gibi bilgisi olmayanlar anlamlı düzeyde bilmiyorum cevabını vermişlerdi. Bilmiyorum cevap oranlarının bu kadar yüksek olması, yılda 1 kez tarama amaçlı yapılması gereken bir test için hiç de yeterli bir sonuç değildir.

Kendinizi serviks kanseri yönünden riskli görüyor musunuz sorusuna ise evet, hayır ve bilmiyorum diyenlerin oranı sırasıyla %12.2, %42.8 ve %45.0 olarak bulundu. Yine burada daha önceden test hakkında bilgisi olanlar olmayanlara göre anlamlı olarak kendilerini serviks kanseri açısından riskli gördüklerini belirtmişlerdir. Kendini riskli görmeyenlerin oranındaki yükseklik, bu testin yapılmasının kişilerin kendisine bırakılmasının uygun olmayacağına göstergesi kabul edilebilir.

Elde edilen veriler, Pap smear testi hakkında bölgemizde bilgi düzeyinin çok düşük olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, ülkemizde serviks kanseri sıklığı ile ilgili çok sağlıklı istatistik veriler yoktur. Serviks kanser sıklığını ortaya koyan ve ülkemiz şartlarına göre yapılandırılmış tarama programları için kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışmalar tamamlanmaya kadar, serviks kanserinin erken tanınması ve önlenmesi amacıyla Pap smear testini, kişisel olarak, tüm hastalarımıza önermek, toplumun bu konudaki bilincini yükseltmek ve farkındalık yaratmak yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Wilson CM, Tobin S, Young RC. The exploding worldwide cancer burden: The impact of cancer on women. *Int J Gynecol Cancer* 2004;14:1-11.
2. Greenlee RT, Murray T, Bolden S, Wingo PA. Cancer statistics 2000. *CA Cancer J Clin* 2000;50:7-33.
3. Ozan H. Pap smear ne zaman? nasıl? kimden?. *TJOD Uzmanlık Sonrası Eğitim ve Güncel Gelişmeler Derg* 2005;2:35-40.

4. Gül T. Serviks kanserinde tarama. 4. Uluslararası Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi Kitabı 2005; 20-23 Nisan: 75.
5. Akyüz A, Güvenç G, Yavan T, Çetintürk A, Kök G. Kadınların Pap smear yaptırma durumları ile bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Gülhane TD* 2006;48:25-9.
6. Ünalın P, Baş G, Atalay A, Kasapbaş T, Kurt S, Uzuner A. Marmara Üniversitesi kadın doğum polikliniğine başvuranların Pap smear konusundaki bilgileri ve test sonuçları. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni* 2005;36:147-51.
7. Kalyoncu C, Işıklı B, Özalp S, Küçük N: Osmaniye Üniversitesi kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuranların Pap smear hakkındaki bilgi tutum ve davranışları. *Sağlık ve Toplum* 2003;13:60-6.
8. Gichangi P, Estambale B, Bwayo J, Rago K, Ojwang S, Opiyo A, et al. Knowledge and practice about cervical cancer and Pap smear testing among patients at Kenyatta National Hospital, Nairobi, Kenya. *Int J Gynecol Cancer* 2003;13:827-33.
9. McFarland DM. Cervical cancer and Pap smear screening in Botswana: Knowledge and perceptions. *Int Nurs Rev* 2003;50: 167-75.
10. Bazargan M, Bazargan SH, Farooq M, Baker RS. Correlates of cervical cancer screening among underserved Hispanic and African-American women. *Pre Med* 2004; 39:465-73.
11. Sirovich BE, Welch GH. The frequency of Pap smear screening in the United States. *J Gen Intern Med* 2004;19:243-50.